

1153 1. Beh. af Forsl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1876 til 31. Marts 1877. 1154

vate. Det er en Bei, som jeg ikke vil være med til at gaa. Jeg tør ikke bevilge Penge af Statens Midler til at lønne Folk, der i denne Forstand ere Staten uvedkommende. Ganske vist er Almuestolevæsenet som en Kommunalinstitution Staten vedkommende ligesaa vel som andre kommunale Institutioner. Staten skal føre Tilsyn med, at det bestyres paa en forsvarlig Maade, og ligeledes, at dets Bestillingsmænd lønnes paa en forsvarlig Maade, men det er noget helt Andet, end at Staten direkte skal yde Bidrag til dem. Det er derfor en væsentlig Grund for mig til, at jeg ikke tør gaa med i den Retning. Det vil konsekvent lede til, at giver man dem Procenttillæg, saa giver man dem ad Aare hele Lønnen. Jeg veed virkelig ikke, hvorfor vi skulle standse med kun at give dem 15 eller 20 pCt. af deres Løn. Vi komme til næste Aar at give dem 50 pCt. og næste Aar den hele Løn. De blive efterhaanden dragne over til at blive Statsembedsmænd, det bliver os, den lovgivende Magt, som kommer til at lønne dem. Det forekommer mig, at det næste Skridt er, at det ogsaa bliver den administrative Magt, Regjeringen, som kommer til at ansætte dem; thi den væsentligste eller i alt Fald en af de væsentligste Grunde til, at man hidtil har givet Kommunerne Ret til selv at vælge deres Skolelærere, er den, at de selv lønne dem. Gaar Lønningen over til Staten, bør Staten ogsaa ansætte dem. Derved kommer man i det Hele til at gaa en Bei, som gjør, at jeg ogsaa af en anden Grund overmaade nødig eller rettere slet ikke vil gaa ind paa dette Forslag. Det er nemlig en Odelæggelse af den kommunale Selvstændighed. Jeg tror, at Alle, som sætte nogen Pris paa et frit Land med frie Borgere, ville være enige om, at en af de væsentligste Betingelser for et frit Samfund, for et frit Liv, er den kommunale Selvstændighed. Det er den allerbedste Støtte, som Friheden har. Nebbrydes den, tilintetgjøres den, kan den øvrige Forsatning være saa frit skrevet, som den vil, den bliver til Syvende og sidst ikke Andet end et Blad Papir, som en skjon Dag bliver borte, uden at Nogen mærker det. Derfor skal jeg være med til i enhver Retning, hvor det kan ske, at styrke den kommunale Selvstændighed og Selvstyrelse, men ogsaa paa enhver Maade modsætte mig de Indgreb, som paa denne Maade gøres. Borgernes have en Ret til at styre deres egne Anliggender, til at bestemme, hvorledes de skulle styres, og fordele de Udgifter, som fremkomme, mellem sig selv i de smaa Kredse, som de have Oversigt over, og hvor de paa en fornuftig Maade

kunne gjøre deres Indflydelse gjældende. Den Ret vil jeg ikke betage dem, men de have som Følge deraf ogsaa en Pligt at opfylde, og den Pligt kunne de ikke blive fri for ved, at Staten paatager sig den, og hvad gjør den saa til Syvende og sidst? Den ligner de samme Udgifter, som ellers Borgernes ligne — den skal jo have dem ind — paa Borgernes, men paa en anden Maade, end de selv vilde have gjort. Pengene maa jo dog komme ind i Statskassen, hvis Staten skal paatage sig denne Forpligtelse, og det er efter min Mening kun en uheldig Omvei, man kommer ind paa. Dette er den anden Grund til, at jeg ikke kan gaa ind paa dette Forslag, at det er i alt Fald en Begyndelse til en Tilintetgjørelse af den kommunale Selvstændighed, et meget vigtigt Brud paa den i ethvert Fald, som jeg frygter for skal blive efterfulgt af mange flere, men endelig, selv om man ikke havde disse Betenkeligheder, er der jo af den ærede Minister gjort opmærksom paa forskellige Ting, som synes at godtgjøre, at dette Forslag er ubrugeligt. For mig er dette endnu en Ting, som gjør, at jeg ikke kan ønske at gaa ind paa det, at det leder til forskellige Urimeligheder. Man vil let kunne forstaa, at det leder til Urimeligheder, naar to Personer, to Institutioner, give sig til at lønne en Person for det samme Arbejde, for et Arbejde, som kun udføres for den One, uden at den Anden egentlig talt veed, hvordan han lønnes. Der fremkommer jo derved ligefrem besynderlige Urimeligheder. De Kommuner, som ere de rigeste, de mest velstaaende, som have bedst Cone til at hjælpe deres Lærere og virkelig Villie verte foruden Conen, trænge i Birkeligheden ikke til at faae denne Hjælp af Staten, men det er for saa vidt et fuldkommen korrekt Forslag at hjælpe dem paa samme Maade som de andre. Ved dette Forslag faae baade de Lærere, som have en passende Gage, og de Lærere, som ingen passende Gage have, Tillæg, men da Tillægene gives procentvis af en vis Sum, bliver Resultatet, at de bedst stillede Lærere, at sige indtil en vis Maximumgrænsse, de, der virkelig efter Forholdene ere vel stillede og have faaet passende Dyrtidstillæg, ville faae et stort Tillæg, men at de fattigt stillede Lærere ville faae et overordentligt forsvindende Belsøb, thi jo mindre, man har, desto mindre faar man efter dette Forslag. Der vil altsaa blive givet den allermindeste Hjælp til dem, som allermeest trænge dertil. Jeg anser det altsaa ligeledes af praktiske Hensyn for at være et høist uheldigt Forslag, men de to andre Grunde, at det ikke paa nogen Maade vedkommer Staten